

і почути власний тілесний досвід і навіть досвід у межах цілого етносу чи будь-якого виду спільнот.

3. Інтеграція свободи й обмежень, де свобода імпульсу до руху все ж таки знаходиться в межах означеного завдання.
4. Діалог із простором, часом, партнером, де імпровізація виступає містком між доволі конкретними смислами та явищами і трансцендентними переживаннями.
5. Індивідуальність і автентичність, у яких кожен виконавець імпровізації перебуває в пошуку власної тілесної мови.

У педагогічному вимірі імпровізація розвиває у практикуючих креативність, адаптивність, самостійність, формує унікальну танцювальну лексику студента-хореографа, стає інструментом інтеграції мистецтва і життя та допомагає майбутньому виконавцю реагувати на несподівані зміни дії на сцені й у сучасному мінливому світі.

Як педагогічний ефект інтеграції танцювальної імпровізації можна відмітити також:

1. Підвищення у молодих фахівців самостійності та відповідальності за художнє рішення.
2. Розвиток емпатії та комунікативних навичок як необхідних софтскіл.
3. Підготовка до спонтанності роботи в умовах відкритої сцени, де непередбачуваність є нормою.

Імпровізація — не лише форма сценічного висловлювання, а й ефективний педагогічний інструмент, який забезпечує розвиток цілісної особистості сучасного виконавця, що створює умови для поєднання індивідуального та колективного досвіду, сприяє формуванню нових художніх парадигм й інтеграції автентичної українського сучасного танцю у світовий контекст.

Л. Солоділова

СИНТЕЗ ТЕХНІКИ ТА СТИЛЮ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ХОРЕОГРАФІЇ

L. Solodilova

THE SYNTHESIS OF TECHNIQUE AND STYLE AS THE FOUNDATION FOR THE DEVELOPMENT OF CONTEMPORARY CHOREOGRAPHY

Синтез техніки та стилю є одним із ключових чинників розвитку сучасної хореографії, адже саме поєднання різноманітних танцювальних напрямів, методів та естетичних принципів формує нову якість сценічного мистецтва. У сучасному танці межі між класикою, модерном, джазом, хіп-хопом та народною хореографією дедалі більше стираються, утворюючи простір для експерименту, творчого пошуку й самовираження. Сьогодні хореограф не обмежується рамками одного стилю, а створює унікальні пластичні форми, що поєднують різні технічні прийоми — від академічної точності до імпровізаційної свободи. Такий підхід дозволяє не лише розширювати можливості тіла як інструмента вираження, а й глибше передавати емоційний та ідейний зміст твору.

Техніка в хореографії виступає фундаментом, на якому будується будь-який стиль. Вона забезпечує виконавцеві контроль над тілом, координацію, витривалість та здатність до точного відтворення задуму постановника. Водночас стиль є просявом

індивідуальності — це особлива манера руху, виразність, що відображає характер епохи, культурний контекст і внутрішній світ митця. У сучасній хореографії саме гармонійний синтез технічної досконалості та стильової виразності надає танцю глибини, робить його багатомірним видом мистецтва. Танцівник уже не просто виконує рухи, а проживає їх, перетворюючи технічну дію на емоційно насичений образ.

Особливої актуальності синтез техніки та стилю набуває в умовах глобалізації, коли танцювальні школи різних культур взаємодіють і впливають одна на одну. Сучасні постановки часто включають елементи етнічного танцю, акробатики, театральної пластики, що свідчить про розширення меж хореографічного мистецтва. Такий підхід сприяє оновленню мови танцю, робить його більш зрозумілим і привабливим для глядача.

Імпровізаційно-синтезована структура танцю другої половини ХХ ст. сприяла організаційному становленню постмодерних тенденцій у хореографії — постмодерну, було-танцю, перформансу. Це активізувало подальший розвиток і технічне ускладнення неокласичних напрямів.

Починаючи з кінця 1950–1960-х рр., хореографи дедалі частіше поєднували техніки новітніх форм танцю — джазу, модерну, експресіонізму, імпресіонізму, кубізму, абстракціонізму, а також рок- і поп-напрямів — із класичним і народно-сценічним танцем, утворюючи нові універсальні техніки й форми.

Першими спробами поєднання класичного танцю з імпресіоністичними, експресіоністичними та кубістичними тенденціями стали роботи балетмейстерів початку ХХ ст. Однак справжній синтез різних форм і технік відбувся лише у другій половині ХХ ст.

Від 1960-х рр. балетмейстери почали інтегрувати не лише різні види танцю, а й різні мистецькі сфери — спів, циркове мистецтво, кіно, елементи театру. Одним із перших таке поєднання здійснив М. Бежар. Через відсутність усталеного терміна для позначення подібних явищ пропонується вживати поняття «синтезовані форми танцю», до яких належать: неокласика, соцреалістичний балет, естрадний танець, постмодерний балет, було-танець, постмодерністські хореографічні експерименти, перформанс у танці.

Танець модерн, що виник наприкінці ХІХ — на початку ХХ ст. в Європі та Америці, сприймається як авангардне явище в танцювальному мистецтві, своєрідна альтернатива класичному балету. Він постає як контраакадемічна техніка, що заперечує канони класики та спрямована на пошук нових засобів виразності. Танцівники модерну прагнули вийти за межі усталених правил, створюючи ефект епатажу, який дивував і шокував традиційного глядача.

Основними рисами танцю модерн є втілення внутрішнього стану виконавця через рух, побудова хореографії на основі певної філософської концепції. Цей напрям сформувався як авторський — він не мав зв'язку з фольклорними або побутовими танцями, а існував як самостійне художнє явище. У буквальному перекладі *modern dance* означає «сучасний танець», однак з часом цей термін набув статусу власної назви для окремого напрямку хореографії. Його становлення пов'язане з діяльністю видатних виконавців і хореографів, кожен із яких формував власну систему руху та вираження. На відміну від класичного чи джазового танцю, модерн розвивався не як єдина техніка, а як результат творчості окремих митців.

У другій половині ХХ ст. виникає новий напрям — постмодерн-танець, який не замінив модерн, а розвинувся паралельно з ним. Головною ознакою постмодерну стало заперечення досягнень попередніх епох і прагнення до радикальної новизни. Для нього характерні скандальність, експериментальність і свобода. У межах постмодерну здійснюється перероблення сюжетів класичних балетів, активно відбувається синтез різних мистецтв — музики, театру, пантоміми, кіно, співу, циркового мистецтва. До хореографії залучаються елементи деконструкції класичного танцю, модерн-джаз, акробатика, пересувні механізми, піротехнічні й світлові ефекти.

Ключова відмінність між модерном і постмодерном полягає в тому, що перший зберігає художній образ і драматургічну структуру вистави, тоді як постмодерн тяжіє до хаотичності, імпровізації, гротеску та чуттєвої свободи. Постмодернізм у танці визначають як напрям, що руйнує попередні стандарти руху й відкриває новий тип пластичного мислення.

Подальша еволюція сучасного танцювального мистецтва наприкінці ХХ ст. призвела до появи напрямку контемпорарі (contemporary dance), який і нині перебуває на стадії активного розвитку. Деякі дослідники ототожнюють його з модерн-танцем, проте історичний і стилістичний аналіз засвідчує їхню відмінність. Танець модерн спрямований на відтворення емоційного стану виконавця й донесення ідеї до глядача, тоді як контемпорарі постає як інтелектуальне, концептуальне мистецтво, орієнтоване на усвідомлення руху та розвиток фізичної гармонії тіла.

Контемпорарі не має сталої техніки — він синтезує методи різних танцювальних систем, зберігаючи відкритість до інших напрямів. Його сутність полягає у формуванні в танцівника точних кінетичних і тілесних відчуттів, у розумінні природних законів руху (гравітації, інерції, сили реакції опори) та їхнього художнього використання. Особливу увагу приділено усвідомленню простору, пластичній взаємодії тіла з навколишнім середовищем. У цьому сенсі контемпорарі визначають як інтелектуальний танець, що вимагає розуміння механіки руху, спрямування енергії та передачі імпульсу.

Таким чином, модерн, постмодерн і контемпорарі становлять три самостійні напрями сучасної хореографії, кожен із яких має власну філософію, художні принципи та техніку.

Говорячи про сучасну хореографію, слід також згадати популярний напрям хіп-хоп, який є представником так званих вуличних танців. Він сформувався у середині ХХ ст. як елемент молодіжної культури, а нині набув світової популярності, зокрема й в Україні. До хіп-хоп культури належать численні стилі — вакінг, вог, фанк, локінг, папінг, брейкінг, хаус, денсхол тощо. З часом вони почали активно змішуватись, утворюючи нові гібридні форми. Сучасний хіп-хоп став студійним, наблизившись до сценічного формату. Його відрізняють дрібна моторика, динамічний темп, чергування різких і плавних рухів під ритмічну музику стилю реп.

Поряд із розвитком новітніх течій продовжує еволюціонувати бальний танець, який посідає важливе місце у спортивній хореографії. До програми міжнародних змагань входять десять танців, поділених на дві групи: європейську (повільний і віденський вальси, танго, фокстрот, квікстеп) та латиноамериканську (самба, румба, ча-ча-ча, джайв, пасадобль).

Латиноамериканська програма сформувалася на основі історико-побутових, народних і класичних танцювальних форм. Сучасний бальний танець поєднує високу техніку з емоційністю, імпровізаційністю й артистизмом. Гармонійна єдність музики та руху сприяє розвитку емоційної самореалізації танцівника.

Оцінюючи тенденції розвитку спортивного бального танцю, важливо розмежовувати традиційне й новаторське. Традиційне пов'язане з джерелами походження та історією формування танцю, тоді як новаторство забезпечує його еволюцію — завдяки творчим пошукам хореографів і змінам соціокультурного контексту.

Отже, сучасна хореографія ґрунтується на синтезі технік і стилів, що сприяє формуванню нових художніх форм і напрямів. Поеднання класичних, модерних, постмодерних і вуличних танцювальних систем відображає прагнення до свободи самовираження, експерименту та гармонії між тілом і простором. Такий художньо-стильовий синтез забезпечує динамічний розвиток хореографічного мистецтва, розширює межі творчості й визначає подальший поступ сучасної танцювальної культури.

О. Тищенко, О. Барабаш

ПРОЦЕС АДАПТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ-ХОРЕОГРАФІВ ДО ХУДОЖНЬО-ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

О. Tishchenko, O. Barabash

THE PROCESS OF ADAPTATION OF CHOREOGRAPHY STUDENTS TO ARTISTIC AND CREATIVE ACTIVITY

Універсальність мистецтва, зокрема хореографічного, полягає в його здатності сприяти гармонійному становленню особистості: розвивати естетичну сприйнятливість, формувати креативне мислення та моральні орієнтири. В умовах сучасної культурної динаміки мистецтво постає не лише засобом емоційного впливу, але й чинником духовного самовираження, оснований на національних традиціях та відкритості до міжкультурного діалогу.

Сучасна парадигма хореографічної освіти вимагає від виконавців не лише технічної досконалості, а й високого рівня адаптивності до багатовекторного мистецького середовища. Особливого значення набуває інтеграція здобувача у сфері професійного самовизначення, що охоплює як етап входження до освітнього простору, так і розвиток практичних, емоційних та комунікативних компетенцій, необхідних для реалізації творчого потенціалу.

Адаптація здобувачів-хореографів у межах вищої мистецької освіти охоплює два взаємопов'язані рівні:

1. Загальноакадемічний — передбачає освоєння системи навчальних вимог, формування мотиваційної складової та поступове залучення до творчого процесу (репетиційна діяльність, постановочна діяльність та концертна діяльність).
2. Професійно-художній — орієнтований на набуття виконавських та постановочних навичок, на розвиток сценічної чутливості й емоційної виразності.

Участь здобувачів у хореографічних постановках, фестивалях, конкурсів і творчих лабораторіях сприяє становленню професійної ідентичності, яка